

Duško DIMITRIJEVIĆ¹
Ivan DUJIĆ

UDK: 341.225.5 (265.54)
Bibliid Vol. LXVI, br. 3-4, str. 265–282
Izvorni naučni rad
2014.
DOI: 10.2298/MEDJP1404265D

TERITORIJALNI SPOR U JAPANSKOM MORU I NJEGOV UTICAJ NA REGIONALNU BEZBEDNOST

APSTRAKT

Područje Japanskog mora, poslednjih godina, postalo je proprište teritorijalnog spora između južne Koreje (Republike Koreje) i Japana oko ostrva Takešima/Dokdo. Pitanje razgraničenja morskih pojaseva posebno je otežano zbog preduzimanja jednostranih državnih akata. Iako se konkretne okolnosti u vezi rešavanja teritorijalnog spora razlikuju, obe države u njemu vide šansu za osiguranjem svojih geostrateških, a potom i ekonomskih interesa. Ovaj spor poput drugih teritorijalnih sporova u jugoistočnoj Aziji (u Južnom i Istočnom kineskom moru) predstavlja uzrok nestabilnosti koja sve više ugrožava mir i bezbednost u ovom delu sveta. Većina političkih faktora u državama koje su uključene u pomenute sporove, pod određenim unutrašnjim i spoljnim političkim okolnostima, koriste sporove kao instrumente za postizanje šire podrške svojim vladama. Pošto se teritorijalni sporovi tiču pitanja državnog suvereniteta koje je po pravilu vezano sa psihološkim činiocima (nacionalističkim osećanjima i dostojanstvom naroda), i istorijskim nasleđem (koje je u ne malom broju slučajeva obojeno teškom imperijalnom ili kolonijalnom prošlošću), nijedna strana u sporu ne želi da napravi ustupke drugoj strani, što ukazuje da se spor neće moći tako lako rešiti i prevazići mirnim putem bez infiltracije spoljnog političkog faktora. U studiji koja sledi, autor iznosi međunarodnopravnu i političku analizu teritorijalnog spora u Japanskom moru sa objašnjenjima o njegovom uticaju na regionalnu bezbednost.

Ključne reči: Teritorijalni sporovi, Takešima/Dokdo, Japansko more, međunarodno pravo mora, UNCLOS, regionalna bezbednost, istočna Azija.

- 1 Dr Duško Dimitrijević, direktor i naučni savetnik Instituta za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, e-mail: dimitrijevic@diplomacy.bg.ac.rs. Dr Ivan Dujic, istraživač saradnik, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, e-mail: ivandujic@gmail.com.

Rad je realizovan u okviru projekta „Srbija u savremenim međunarodnim integrativnim procesima – spoljnopolitički, međunarodni, ekonomski, pravni i bezbednosni aspekti“ Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, br. OI 179023 za period 2011–2015. godine.

GEOGRAFSKO POZICIONIRANJE OSTRVA TAKEŠIMA/DOKDO

Ostrva koja se u Japanu nazivaju Takešima (*Takeshima*), u Koreji Dokdo (*Dokdo, Tokdo*) a u engleskom govornom području Lijankort hridi (*Liancourt Rocks*),² nalaze se u Japanskom moru.³ Ostrva se sastoje od dva veća ostrva – zapadnog ili muškog (*Seodo/Otokojima/Nishi-jima*) i istočnog ili ženskog (*Dongdo/Onnajima/Higashi-jima*), udaljenih na oko 150 metara sa oko 90 ostvaca, hridi i vulkanskih stena, ukupne površine od oko 187,450 metara kvadratnih (u daljem tekstu: Takešima/Dokdo ostrva). Područje ostrva Takešima/Dokdo locirano je na 131°52'E (istočne geografske dužine) i na oko 37°14'N (severne geografske širine). Ostrvo se nalazi na oko 117 nautičkih milja od Korejskog poluostrva i na 114 nautičkih milja od glavnog japanskog ostrva Honšu (*Honshu*). Najbliže korejsko ostrvo je Uleung-do/Hangul (*Ulleungdo/Hangul*), na razdaljini je od svega 47 nautičkih milja, dok je najbliže japansko ostrvo Oki udaljeno na 85 nautičkih milja. Interesantno je, da Takešima/Dokdo nije bogato energentima, već florom i faunom, naročito ribljim resursima, nalazištima prirodnog đubriva zvanog „guano“ i mineralnim bogatstvima. Od 1968. godine, na ostrvu žive koreanske ribarske familije.

U mapi koja sledi, prikazana je geografska pozicija ostrva Dokdo/Takešima.

Izvor: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-19207086>

- 2 Kimie Hara, "The San Francisco Peace Treaty and Frontier Problems in the Regional Order in East Asia: A Sixty Year Perspective", *The Asia Pacific Journal – Japan Focus*, Internet, <http://www.japanfocus.org/-Kimie-HARA/3739>, 10/05/2013, pp. 430-435.
- 3 Japansko more (*Sea of Japan*) ili Istočno more (*East Sea*), kako ga nazivaju u Južnoj Koriji, deo je Tihog okeana. Geografski, Japansko more locirano je između Japana na zapadu, Koreje na istoku, Rusije na severu i Istočnog kineskog mora na jugu, sa kojim je povezano preko Korejskog prolaza.

EVOLUCIJA SPORENJA OKO OSTRVA TAKEŠIMA/DOKDO

Teritorijalni spor između Japana i Koreje oko ostrva Takešima/Dokdo.⁴ Kina i Japan temelje svoje zahteve na činjenicama da su u određenom istorijskom periodu imale suverenitet nad ovom teritorijom. S jedne strane Južna Koreja tvrdi da poseduje „istorijska prava“ nad ostrvima Takešima/Dokdo, budući da su ostrva bila pod njenim suverenitetom još od 6. veka nove ere, od perioda ujedinjenja (Sila period). U tom smislu, za dokaze se uzimaju različiti artefakti i istorijsko-pravni dokumenti, pomorske mape, i dr. Tako se, primera radi, Južna Koreja poziva na čuveno srednjovekovno delo *Samguk Sagi* (*Samguk Sagi*), istorijski zapis o tri korejska kraljevstva: Gogurjeo (*Goguryeo*), Bekje (*Baekje*) i Sila (*Silla*) iz 1145. godine i na „Anale Joseon dinastije“ od 1413. do 1865. godine. U novijem periodu Južna Koreja se poziva i na akte japanskog državnog saveta Dajokana (*Dajōkan*), najvišeg zakonodavnog i izvršnog tela u Japanu koji je 1870. i 1877. godine, doneo uredbe koje su još na snazi, a kojima je Koreji priznat suverenitet nad ostrvima Uleung-do i Takešima/Dokdo. Ostrva Takešima/Dokdo stavljena su pod upravu okruga Uleung Uredbom br. 41 od 25. oktobra 1900. godine. Uredba je usvojeno pošto je korejska vlada sprovela istragu povodom upada Japanaca na ostrvo, 1882. godine.

Sa druge strane, Japan negira korejske tvrdnje o „istorijskom pravu“ nad ostrvima Takešima/Dokdo. Prema japanskom stanovištu, ostrva nisu bila pod suverenitetom niti jedne druge države, uključujući i Koreju, dok ih Japan nije zaposeo i stavio pod nadležnost lokalne samouprave ostrva Oki u Šimane prefekturi.⁵ U svrhu justifikacije teritorijalnog zahteva Japan iznosi činjenice koje se navode u istorijskom dokumentu pod nazivom „Izveštaj o Oki ostrvu“ (*Onshu shicho goki*), Saito Hosena (*Saito Hosen*), iz 1677. godine, iz kojih proizilazi da je prolaz pored Takešime (Uleungdo) i Matcušime (Dokdo), u stvari severozapadna „granica“ Japana. Južna Koreja odbacuje tu mogućnost štaviše, ona smatra da i u tom navodno „istorijskom“ dokumentu postoje jasne naznake da je granicu Japana činilo ostrvo Oki. Japan međutim insistira na istorijskoj argumentaciji pa iznosi i činjenice pomenute u zvaničnom dokumentu iz 1691. godine, a koji se nalazi u muzeju prefektore Totori (*Tottori*), u kome je navodi da je guverner Totori hana često posećivao ostrva Takešima/Dokdo.

Međutim, Južna Koreja negira japanske tvrdnje iznošenjem činjenice da je u pomenutom dokumentu konstatovano da se iza ostrva Uleungdo nalazi ostrvo Songdo (kako se tada nazivalo ostvo Dokdo), te da to ostrvo nije bilo pod upravom

4 Severna Koreja prećutno podržava teritorijalne zahteve koje južna Koreja postavlja Japanu.

5 Za pravilno razumevanje sporne situacije valjalo bi uzeti još u obzir da Južna Koreja i dan danas klasifikuje ostrva Takešima/Dokdo kao deo Uleung okruga, Severne Gionsan provincije (*North Gyeongsan Province*), dok ih Japan smatra delom Okonošime u okrugu Oki, Šimane prefektore.

guvernera Totori hana. Prema korejskom stanovištu, Uredba Dajokana iz 1877. godine, kojom se potvrđuje suverenitet Joseon dinastije nad Takešima/Dokdo upravo je i doneta na osnovu razmatranja ovih služebnih spisa.⁶

Za Japan, izneto stanovište nije prihvatljivo. Japan naime smatra da pitanje suvereniteta nad ostrvima Takešima/Dokdo, nije istorijsko, već teritorijalno pitanje. U prilog iznetoj argumentaciji Japan je naveo još jedan, po njemu, validan pravni osnov. Tako, prema japanskom stanovištu, ostrva su konačno pripala Japanu 1905. godine, a na osnovu mirne okupacije. Navedenim pristupom Japan pojačava ranije iznetu argumentaciju da su ostrva pre japanskog zauzeća bila „ničija zemlja“ (*terra nullius*). Međutim, ta argumentacija prema korejskom stanovištu nije tačna i potiče iz blagonaklonog odnosa velikih sila (pre svih, Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i Rusije), prema japanskom imperijalizamu i učincima koje je ovaj ostvario na Dalekom istoku nakon japansko-ruskog rata (od 1904-1905. godine). Japansko vojno zauzeće korejskog poluostrva, a potom i inkorporacija ostrva Takešima/Dokdo u područje nadležnosti Šimana prefektуре, nije stoga moglo imati valjanog dejstva prema međunarodnom pravu.⁷

Specifičnu težinu teritorijalnom sporu daju odredbe mirovnog ugovora iz San Franciska iz 1951. godine, kojim se Japan obavezao da izvrši povraćaj svih teritorija koje je u prethodnom periodu zauzeo silom.⁸ Članom 2. ugovora iz San Franciska, Japan je priznao nezavisnost Koreje i odrekao se suverenih prava nad ostrvima Kelpart (*Quelpart*), Port Hamilton (*Port Hamilton*) i Dagelet (*Dagelet*). Zahtev Koreje da se u mirovni ugovor uključe i ostrva Takešima/Dokdo i Parangdo/Ledo (*Parangdo/Leodo*), ostao je bez odjeka, pa su ova ostrva ostala pod upravom Japana.⁹

6 Južna Koreja u prolog priznanja suvereniteta nad ostrvima Takešima/dokdo navodi i opise prisutne u pomorskoj karti Išotakošima iz navedenog perioda. Videti: Yuji Hosaka, Japan "Should Put an End to Its Distortion and Concealment of Dokdo Issues and Emerge as an Honest Nation", Internet, http://embassy_philippines.mofat.go.kr/webmodule/htsboard/template/read/legengreadboard.jsp?typeid=16&boardid=11282&seqno=683549&c=&t=&pagenum=1&tablename=type_englegatio&pc=&dc=&wc=&lu=&vu=&iu=&du=

7 Japanska zvanična objava iz marta 1906. godine, o inkorporaciji ostrva Takešima/Dokdo u sastav Šimane prefektуре, osporena je na osnovu direktive br. 3 korejske vlade. U navedenoj direktivi potvrđuje se korejski suverenitet nad ostrvima.

8 Mirovni ugovor iz San Franciska, potpisan je 8. septembra 1951. godine, a stupio je na snagu 28. aprila 1952. godine. Internet, <http://www.taiwandocuments.org/sanfrancisco01.htm>, 10/05/2013.

9 Ovaj zahtev američkom državnom sekretaru Dinu Ačesonu (*Dean G. Acheson*) uputio je tadašnji ambasador Republike Koreje, ali su Sjedinjene Američke Države iz strateških razloga taj korejski zahtev odbile na predlog Dina Raska (*Dean Rusk*), koji je bio pomoćnik državnog sekretara zadužen za pitanja Dalekog istoka. Otuda i zvanični dokument nosi naziv: *Raskov dokument*. Videti: *Letter from ROK Ambassador to the United States Yang Yu Chan to the United States Secretary of State Dean G. Acheson*, Internet, <http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/takeshima/>

Budući da zbog nedostatka konsensusa savezničkih sila u ugovoru iz San Franciska, nije definisano kome pripada suverenitet nad ostrvima Takšima/Dokdo, južnokorejski predsednik Singman Ri (*Syngman Rhee*), objavio je 18. januara 1952. godine, proklamaciju kojom se proglašavaju nelegalnim svi akti okupacije ostrva do tog datuma. Ujedno, proklamacijom je i javno obznanjen suverenitet Koreje nad delom Japanskog mora, u dužini od 60 nautičkih milja od obale duž „Riove linije“ ili „Linije mira“ (*Rhee Line or Peace line*). Navedenim aktom, pod korejsku vlast su ušla i ostrva Takešima/Dokdo.¹⁰

Japan je oštro protestovao povodom korejske proklamacije, karakterišući ovaj akt protivnim odredbama međunarodnog prava, zahtevajući ujedno da se spor iznese pred Međunarodni sud pravde. Južna Koreja je s indignacijom odbacila tu mogućnost, zastupajući stanovište da teritorijalni spor i ne postoji, te da nema osnova za bilo kakve diplomatske pregovore budući da su sve velike savezničke sile (uključujući i Sjedinjene Američke Države), *de facto* priznale korejski suverenitet nad ostrvima još 1945. godine.¹¹

Kao što je poznato, Republika Koreja i NR Kina nisu bile među „zainteresovanim državama“ pozvanim da uzmu učešće na mirovnoj konferenciji u San Francisku, iako se odlučivalo i o teritorijama na koje su ove dve države polagale suverena prava. Nepozivanje svih zainteresovanih država na mirovnu konferenciju, u međunarodnim odnosima tumačilo se strategijom Sjedinjenih Američkih Država da osiguraju svoje prisustvo u regionu.¹²

Naime, Sjedinjene Američke Države iskoristile su svoju poziciju pobednice u Drugom svetskom ratu, ali i velike sile koja je bila neposredno involvirana u Hladnome ratu čiji se ishod u to vreme nije mogao naslutiti. Postoje mišljenja da je „sistem iz San Franciska“, kako se kolokvijalno govorilo o praktičnoj primeni ovog

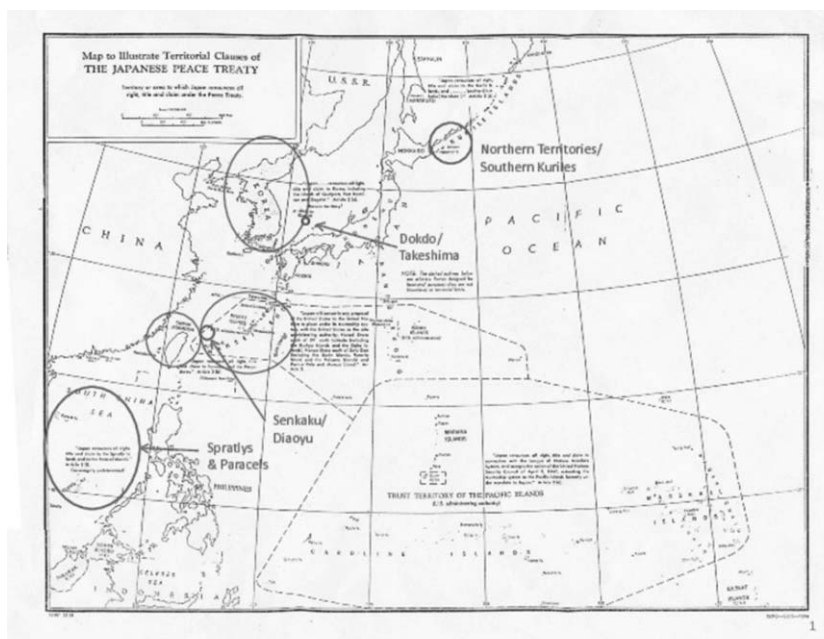
pdfs/g_sfjoyaku02.pdf, 10/05/2013, kao i: *Letter to ROK Ambassador to the United States Yang Yu Chan from the United States Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs Dean Rusk*, Internet, http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/takeshima/pdfs/g_sfjoyaku03.pdf, 10/05/2013.

10 Sean Fern, "Tokdo or Takeshima? The International Law of Territorial Acquisition in the Japan-Korea Island Dispute", *Stanford Journal of East Asia Studies*, vol. 5, no. 1, 2005, p. 80, Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Sean-Fern-Dokdo.pdf>, 10/05/2013.

11 Naime, korejska strana smatra da su Sjedinjene Američke Države 1954. godine, promenile svoju dotadašnju poziciju u pogledu suvereniteta nad ostrvima kada je njihov Odbor za označavanje geografskih imena (*United States Board on Geographic Names*), i zvanično prihvatio da označi da Takšima/Dokdo pripadaju Koreji. Videti: Yuji Hosaka, Ibidem.

12 Mark Selden, "Small Islets, Enduring Conflict: Dokdo, Korea-Japan Colonial Legacy and the United States", Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Mark-Selden-Dokdo.pdf>, 10/05/2013.

mirovnog sporazuma, namerno ostavio nerešene teritorijalne probleme između azijskih država, te da su Sjedinjene Američke Države svesno zanemarile postojanje ovih sporova kako bi osigurale ne samo prisustvo, već i svoju dominaciju u regionu.¹³ U prilog navedenoj tezi govori i činjenica da su Sjedinjene Američke Države, na temelju ovog ugovora, preuzele i kontrolu nad japanskim suverenitetom.¹⁴ Smatra se da je na pomenuti način sprovedena strategija Džona Fostera Dala (*John Foster Dull*), državnog sekretara u vladi Dvajta Ajzenhauera (*Dwight D. Eisenhower*), osmišljena u cilju jačanja uticaja Sjedinjenih Američkih Država putem artificijelnog izazivanja teritorijalnih sporova koje bi samo one i mogle da rešavaju.¹⁵ Upravo na pomenuti način bilo bi moguće objasniti zašto su iz mirovnog ugovora izostavljene ne samo odredbe koje definišu kome ostrvo Takešima/Dokdo pripada, već i zašto za njih nisu dati precizni opisi njihovog geografskog pozicioniranja. Na karti koja sledi prikazana su rešenja usvojena mirovnim ugovorom iz San Francisku. Krugovima su označeni aktuelni teritorijalni sporovi.

Izvor: <http://www.japanfocus.org/-Kimie-HARA/3739>

13 Kimie Hara, Ibidem.

14 Videti član 3. Ugovora iz San Franciska. Po završetku korejskog rata, i Južna Koreja je stupila u vojni savez sa Sjedinjenim Američkim Državama (*The U.S.-ROK Mutual Defense Treaty*).

15 Kimie Hara, Ibidem.

U periodu od 1952–1960. godine, Japan je intenzivirao spor oko ostrva Takešima/Dokdo, upućujući Južnoj Koreji čak 24 protestne note.¹⁶ Svest o neophodnosti razvoja saradnje, pre svega na ekonomskom planu nadvladala je međusobne antagonizme, pa je tokom vremena došlo do normalizacije odnosa između dve države. Ugovorom potpisanim u junu 1965. godine, Japan i Republika Koreja uspostavili su zvanične diplomatske odnose. Iako u ugovoru nije naveden teritorijani spor oko ostrva Takešima/Dokdo, obe strane su se obavezale da će saslušati argumente one druge u cilju iznalaženja pravednog rešenja.¹⁷ Konačno, ugovorom je uspostavljen pravni okvir za razvoj saradnje i rešavanje svih otvorenih pitanja. Senku na izvršavanje ugovora bacili su negativni sentimente korejskog naroda u vezi strahota preživljenih od strane japanskih zavojevača za vreme Drugog svetskog rata, pa i ranije, prilikom aneksije korejskog poluostrva 1905. godine.

Pitanje sporne teritorije ponovo je aktuelizovano usvajanjem Konvencije o pravu mora, 1982. godine, pod okriljem Ujedinjenih nacija.¹⁸ Stupanjem na snagu Konvencije o pravu mora 1994. godine, obe države su proglasile svoje isključive ekonomske zone od 200 nautičkih milja. Zategnutost u odnosima trajala je do 1999. godine, kada su se pojavili znaci normalizacije odnosa. Nakon toga, Japan i Koreja provizorno su proglasile svoje ribolovne zone, čime je, smatra se, otvorena mogućnost za dalje bilateralno rešavanje spora.¹⁹

Uravnoteženi odnosi između Japana i južne Koreje razvijali su se do 2006. godine, kada je došlo do promene koja je nastala kao posledica dolaska na vlast japanske konzervativne Liberalno demokratske partije. Premijer nove vlade, Šinzo Abe (*Shinzo Abe*), poznat po nacionalističkim stavovima, doneo je odluku da se u podmorju ostrva Takešima/Dokdo započnu istraživanja. Južna Koreja je zapretila da će uzaptiti brodove japanske obalske straže i da će pohapsiti posadu ukoliko Japan pokuša da sprovede tu odluku. U svrhu prevencije, Južna Koreja je uputila i 20 nauružanih plovila u spornu pomorsku oblast. Potom je predsednik Koreje Ro Muhjan (*Roh Moo-hyun*), zatražio od Japana izvinjenje zbog ranije kolonizacije ne samo ostrva, već i Koreje u celini. Umesto davanja izvinjenja, Japan je odustao od

16 Mark Selden, *Ibidem*

17 *Japan and Republic of Korea Treaty on Basic Relations*, signed at Tokyo, on 22 June 1965, Internet, <http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20583/volume-583-I-8471-English.pdf>, 10/05/2013; Hideki Kajimura, *The Question of Takeshima/Tokdo*, Korea Observer, 1997, Vol. XXVIII, No. 3, p. 9, Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Hideki-Kajimura-Dokdo.pdf>, 10/05/2013.

18 *United Nations Convention on the Law of the Sea*, Internet, http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf, 10/05/2013.

19 Mark Selden, “Small Islets, Enduring Conflict: Dokdo, Korea-Japan Colonial Legacy and the United States“, *Ibidem*.

istraživanja podmorja. Nekoliko meseci kasnije, u julu 2006. godine, južnokorejska vlada je poslala istraživački brod da prikupi podatke o strujama oko ostrva Takešima/Dokdo. Neraspoloženje prema ovakvim korejskim aktima kulminiralo je 2008. godine, kada su u Tokiju održani masovni antikorejski protesti. Ministarstvo inostranih poslova Japana objavilo je potom i poznati dokument: „Deset tačaka za rešavanje problema Takešima“.²⁰

U dokumentu se iznosi istorijska i međunarodnopravna argumentacija da ostrvo Takešima/Dokdo pripada Japanu. U tački 10. naglašeno je da Japan sve vreme insistira da se problem rešenje problema nađe pred Međunarodnim sudom pravde, ali da Republika Koreja uporno odbacuje tu mogućnost.²¹ Međutim, reakcije japanske javnosti i vlade samo su doprinele učvršćivanju opredeljenja južne Koreje da ojača svoj suverenitet o čemu svedoči razmatranje slanja vojske koja bi zamenila policiju na ostrvima Takešima/Dokdo. Osim toga, Južna Koreja je početkom 2011. godine, objavila da planira da na ostrvima izgradi istraživački centar što je dovelo do novog zaoštavanja koja su intenzivirana zabranom japanskim konzervativnim poslanicima da posete ostrva. Južna Koreja je uložila i oštar protest japanskoj vladi zbog objavljivanja Bele knjige o odbrani u kojoj je navedeno da su su sva otvorena pitanja između dve strane regulisane dogovorom o kompenzacijama iz 1965. godine, koja su prethodila normalizaciji odnosa, te da su ostrva Takešima/Dokdo sastavni deo japanske teritorije.²² Posetom predsednika južne Koreje, Li Mjung-Baka (*Lee Myung-Bak*), Takešimi/Dokdo 10. avgusta 2012. godine, Južna Koreja je i javno demonstrirala svoj stav da se neće odreći suvereniteta nad ostrvima. Ovaj akt najvišeg lidera južne Koreje doveo je do reakcije Japana koji je 21. avgusta zvanično dostavio Južnoj Koreji predlog za rešavanje spora pred Međunarodnim sudom pravde na osnovu sporazuma između zainteresovanih strana. Japan je predložio da se sporazum sačini putem razmene nota, što je koreanska vlada odbila 30. avgusta 2012. godine.²³

20 “Ten Points for the Resolution of the Takeshima Issue”, Northeast Asian Affairs Department of the Asian and Oceanian Affairs Bureau in the Ministry of Foreign Affairs of Japan (“MOFA”), February 2008, Internet, http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/pamphlet_e.pdf, 10/05/2013.

21 Ibidem.

22 “Defense of Japan, Annual White Paper”, Tokyo, 2011, Internet, http://www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2011.html

23 „Stav Japana o Takešimi“, *Bilten Ambasade Japana u Beogradu*, septembar 2012. Ministarstvo spoljnih poslova i trgovine Južne Koreje dalo je zvaničnu izjavu da ostrva Takešima/Dokdo predstavljaju deo korejske teritorije u istorijskom i geografskom smislu i na osnovu međunarodnog prava, te da ne postoji teritorijalni spor sa Japanom. „Predlog japanske vlade da iznese pitanje Dokdo pred Međunarodni sud pravde ne zavređuje pažnju“, prema korejskom stanovištu. Videti: “Seoul rejects Tokyo’s ICJ proposal“, *Korea Joongang Daily*, 18 August 2012. Internet: <http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2958075>

Analiza prilika koje su dovele do ponovnog političkog zaoštavanja povodom teritorijalnog spora oko Takešima/Dokdo ostrva, ukazuje da su zaoštavanja proizašla iz internih potreba to jest, zbog izborne kampanje koja se odigravala maltene istovremeno u obe zemlje, a u kojima su događaji iz zajedničke istorijske prošlosti oživljeni na najgori mogući način kroz intenzivnu političku propagandu. Do izvesnog otopljanja u odnosima između Japana i južne Koreje, došlo je u septembra 2012. godine, mada popuštanja nisu bila dovoljna da se održe bilateralni pregovori na „na marginama“ samita šefova azijskih država u novembru iste godine.²⁴ Sa pobedom na predsedničkim izborima u decembru 2012. godine, nova južnokorejska predsednica Park Geun Hye (*Park Geun-hye*), i japanski premijer Šinzo Abe (*Shinzō Abe*), obavezali su se da će raditi na učvršćivanju pre svega ekonomskih odnosa, čime su rešavanje teritorijalnog spora oko ostrva Takešima/Dokdo barem privremeno, stavili u drugi plan.

MOGUĆNOST PRIMENE MEĐUNARODNOG PRAVA POVODOM SPORA U JAPANSKOM MORU

S obzirom da Južna Koreja insistira na primeni „istorijskih prava“ nad ostrvima Takešima/Dokdo, a da Japan tvrdi da poseduje suverenitet stečen mirnom okupacijom počev od 1905. godine, očigledno je da u predmetnom slučaju posredi teritorijalni spor za koji nije moguće naći odgovarajuće rešenje bez ispitivanja svih pravno relevantnih činjenica. Kao i u slučajevima koji se tiču sporova u Istočnom i Južnom kineskom moru, odgovor na pitanje kome pripadaju sporna ostrva Takešima/Dokdo u okolnostima kada postoji paralelizam teritorijalnih zahteva koji se oslanjaju na pravila običajnog i ugovornog međunarodnog prava predstavlja u stvari, prethodno pravno pitanje za državno razgraničenje u Japanskom moru.

Ako se pođe o činjenice da se Južna Koreja poziva na „istorijska prava“, koja nisu definisana kodifikovanim pravilima međunarodnog prava, onda je u analizi neophodno poći od značenja koja ova „prava“ imaju u običajnom međunarodnom pravu.

Tako, analogno sa pravnom zaštitom stečenih privatnih prava, zaštita državne teritorije nakon nastupanja teritorijalnih promena obezbeđuje se pozivanjem na „istorijska prava“. Dok stečena privatna prava predstavljaju barijeru državnim zahvatima u imovinu i imovinska prava pojedinaca, u međunarodnom javnom pravu pozivanje na „istorijska prava“ predstavlja instrument zaštite teritorijalnog *statusa quo*.²⁵ Južnokorejski zahtev za suverenošću nad ostrvima Takešima/Dokdo, počiva

24 Ben Dolven, Shirley A. Kan, Mark E. Manyin, “Maritime Territorial Disputes in East Asia: Issues for Congress“, *Congressional Research Service Report*, R42930, January 30, 2013, p. 18.

25 Georges Kaeckenbeeck, “Le protection internationale des droit acquis“, *Recueil des Cours Académie de Droit International*, 1937–1, vol. 59, p. 321.

upravo na jednom takvom „istorijskom pravu“ koje potiče „od pamtiveka“, a što ga razlikuje od japanskog zahteva koji se zasniva na mirnoj okupaciji. Ako se u predmetnom slučaju pođe od pretpostavke da „istorijsko pravo“ postoji nad ostrvima Takešima/Dokdo, onda je potrebno utvrditi da li je Južna Koreja u toku prethodnog perioda čiji rok nije tačno definisan vršila vlast nad ostrvima, da li je posedovala *animus domini*, to jest, volju da se smatra suverenom, da li su druge države (pre svega Japan) tolerisale ili priznale u nekom momentu južnokorejski teritorijalni zahtev? U osnovi, za postojanje „istorijskih prava“, ne traži se kontinuirano i intenzivno vršenje suvereniteta, jer se podrazumeva da se teritorijalna potraživanja po ovom osnovu odnose na područja gde su države u političkom osponu i tranziciji i gde logično nastaju teritorijalni konflikti.²⁶

Što se tiče japanske „mirne okupacije“ ostrva Takešima/Dokdo, za analizu je, kao i kod „istorijskih prava“ potrebno poći od pravila običajnog prava. U tom smislu, kao prethodno pitanje postavlja se ispitivanje činjenica, da li su ta ostrva zaista do 1905. godine, bila „ničija zemlja“ ili *terra nullius*?²⁷ Potom, da li je faktičko zaposedanje bilo praćeno s namerom da se zasnjuje vlast nad ostrvima (*animus occupandi*)? Zatim, da li je Japan uspostavio efektivnu to jest, stvarnu vlast na ostrvima odnosno, da li je uspeo da trajno organizuje administraciju, da uspostavi pravni poredak i da preuzme međunarodnu odgovornost za upravu nad tom teritorijom? S obzirom da je Južna Koreja 18. januara 1952. godine, proglasila nezakonitim sve akte okupacije ostrva Takešima/Dokdo koje je Japan izvršio do tog datuma, trebalo bi posebno ispitati i efektivitet južnokorejske vlasti koja je od tada uspostavljena nad ostrvima.

U kontekstu primene pravila intertemporalnog prava, oba navedena načina sticanja suvereniteta nad ostrvima Takešima/Dokdo mogla bi biti cenjena prema pravu koje je tada važilo s tim, što bi se pravila distinkcija u odnosu na postojanje prava u pozitivnom pravnom poretku. Drugim rečima, pomenuti osnovi morali bi biti „kontinuirano manifestovani prateći uslove koje zahteva evolucija međunarodnog prava“.²⁸

Što se tiče razgraničenja na moru, Japan i Južna Koreja proglasile su jednostrano svoje isključive ekonomske zone, a potom i svoje ribolovne zone, nakon stupanja

26 Yehuda Blum, "Historic rights", in: *Encyclopedia of Public International Law*, R. Bernhardt ed., vol. VII, Amsterdam, 1984, pp. 120, etc.

27 Profesor Kreća definiše mirnu okupaciju kao „efektivnu mirnu okupaciju“ smatrajući pod tim izrazom, „zaposedanje teritorija u cilju zasnivanja suverene vlasti koja u relevantnom momentu ne pripada nikome“. Videti: Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, Pravni fakultet, Beograd, 2007, str. 305.

28 "Island of Palmas Case", R.I.A.A., 1928, vol. 2, p. 845.

na snagu Konvencije UN o pravu mora 1994. godine.²⁹ Principijelno posmatrajući, morske oblasti između priobalnih država dele se na morske pojaseve koji predstavljaju institucionalizaciju njihovih zahteva za vlašću (*corpus separatum*). Teritorijalne aspiracije očitovane u uspostavljanju isključivih ekonomskih zona, odnosno ribolovnih zona koje su dovele do preklapanja zahteva Japana i južne Koreje u Japanskom moru, povezuju se sa razlozima oportuniteta i konkretnom političkom situacijom koja *per se*, zahteva uspostavljanje morske granice između dve države.³⁰ Međutim, pitanje utvrđivanja granice na moru pretpostavlja utvrđivanje suvereniteta i na spornim ostrvima Takešima/Dokdo. Prema međunarodnom pravilu sadržanom u čl. 2. Konvencije o pravu mora iz 1982. godine, suverenost države se preko kopnenog dela teritorije proteže još na unutrašnje morske vode, teritorijalno more uz obalu, a potom i na vazdušni prostor iznad njega, kao i na dno i podzemlje mora.³¹ Ovakvim rešenjem potvrđuje da je suverenost nad morskim prostorima u zavisnosti od suverenosti nad kopnom po kom osnovu more predstavlja njegov pripadak ili akcesorij (*mare est ejus, cuius est terra*). S obzirom da je to i međunarodnopravni osnov od koga polaze svi zahtevi pomorskih država za utvrđivanjem državnih granica na moru, dve države će biti dužne da izbalansirano

29 "Official Records of Third UN Conference on the Law of the Sea", Vols. I to XVI, 1975-1983; "Convention on the Law of the Sea with Annexes and Index, Final act of the Third UN Conference on the Law of the Sea", *UN Treaty Series* vol. 1833, p. 3. etc.

30 Član 56. Konvencije iz 1982. godine predviđa da države u isključivoj zoni imaju suverena prava da istražuju, iskorištavaju i da se brinu o očuvanju i upravljaju živim i neživim prirodnim bogatstvima mora, dna i podzemlja. Takođe, države imaju suverena prava i u pogledu drugih delatnosti koje se tiču ekonomskog iskorištavanja zone. Države koje proglase isključivu ekonomsku zonu, imaju jurisdikciju na osnovu relevantnih odredaba Konvencije za podizanje i upotrebu veštačkih ostrva, uređaja i naprava, naučno istraživanje mora, zaštitu i očuvanje morske okoline i druga prava i dužnosti. Zagarantovana prava plovidbe, preleta i polaganja kablova i cevovoda ostalih država time se praktično sužavaju. Uvođenjem mogućnosti da države proglase sopstvene isključive ekonomske zone, Konvencija Ujedinjenih nacija o pravu mora dovela je do ograničenja u pogledu institucionalizacije tzv. spoljnog morskog pojasa u kome države utvrđuju režim nadzora (na primer, u pogledu primene fikslnih, carinskih, sanitarnih i imigracionih propisa). Ovaj pojas postoji na delu otvorenog mora sve do momenta dok pomorska država ne proglasi svoju isključivu ekonomsku zonu do granice od 200 nautičkih milja od polaznih linija za merenje širine teritorijalnog mora (član 57). Videti: Davorin Rudolf, *Međunarodno pravo mora*, Jugoslovenska Akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 1985.

31 Suverenitet nad teritorijalnim morem je ipak ograničen pravilom o neškodljivom prolasku brodova. Po međunarodnom pravu kodifikovanom u Konvenciji o pravu mora iz 1982. godine, sve države, pomorske ili kontinentalne, imaju pravo na plovidbu morem radi presecanja, ulaska, izlaska iz unutrašnjih voda, pristajanja, a izuzetno i zaustavljanja i sidrenja. Prolazak ostaje neškodljiv ako ne dira u sigurnost ili red i mir obalne države. Pravni režim teritorijalnog mora treba biti u saglasnosti sa odredbama ove Konvencije i pravu neškodljivog prolaza.

primenjuju pravila i principe međunarodnog prava koji se koriste za razgraničenje navedenih morskih pojaseve kako bi time došle do pravičnih rešenja.³²

Iz navedenog je potpuno jasno da utvrđivanje morskih granica u Japanskom moru između Japana i južne Koreje nije uslovljena rešenjima ustanovljenim u njihovim unutrašnjim zakonodavstvima. Da bi navedeni akti bili u skladu sa opštim međunarodnim pravom, obe države morale bi da u okviru „razumnog roka“ postignu konkretan sporazum ili barem privremen praktičan dogovor, bez štete po konačno utvrđivanje granica na moru. Sporazumna rešenja trebalo bi da budu postignuta u skladu sa članom 38. Statuta Međunarodnog suda pravde u Hagu, a „u cilju postizanja pravednih rešenja“.³³ Ako bi sporazum po ovom pitanju izostao (a što je do sada i bio slučaj), Japan i Južna Koreja bile bi u obavezi da preduzmu sve mere potrebne za pronalaženje rešenja mirnim sredstvima predviđenim Poveljom Ujedinjenih nacija.

UTICAJ SPORA U JAPANSKOM MORU NA REGIONALNU BEZBEDNOST

Političke promene u Južnoj Koreji i Japanu u 2012. godini, došle su u trenutku kada je sve upućivalo da će doći do povećanja napetosti i do novog zahlađivanja odnosa između susednih država zbog otvorenih teritorijalnih pitanja i sve izvesnije trke u naoružanju uz koju se nadvila i pretnja upotrebe nekonvencionalnim oružjem (od strane Severne Koreje).

Iako je spor oko ostrva Takešima/Dokdo zbog nabujalih nacionalističkih strasti bilo teško rešiti, nesporna ekonomska međuzavisnost i geografska blizina nametnule su potrebu pronalaženja obostrano prihvatljivog rešenja. U prilog mirnom rešavanju teritorijalnog spora, išla je i činjenica da je posle Kine, Japan drugi najveći spoljnotrgovinski partner južne Koreje.³⁴ Dobra ekonomska saradnja između dve

32 Još je u presudi povodom spora oko granice Grisbadarna između Švedske i Norveške pred Stalnim arbitražnim sudom u Hagu, 1930. godine, zaključeno je da: „Prema osnovnim principima međunarodnog prava, teritorijalno more je sastavni deo kopnenog državnog područja“. Videti: J.B. Scott, *The Hague Court Reports*, 1916, pp. 121-140; U kasnijoj jurisprudenciji ovaj zaključak je ponovljen primera radi u: *Beagle Channel Arbitration*”, *International Law Reports*, vol. 52, p. 93.

33 Shigeru Oda, „International Law of the Resources of the Sea“, *Recueil des Cours Académie de Droit International*, 1969, vol. 127, tome II, pp. 373-401; „Exclusive Economic Zone“, in *Encyclopedia of Public International Law*, R. Bernhardt ed., Vol. II, Amsterdam, 1995, pp. 305-312.

34 Obim trgovinske razmene između dve zemlje je tokom 2011. godine porastao za 16.8%, odnosno iznosio je 108 milijardi dolara. Podaci preuzeti sa sajta Korejske asocijacije za međunarodnu trgovinu (*Korea International Trade Association*), Internet, <http://www.kita.org/>, 10/05/2013.

države, rezultat je japanske spoljnopolitičke doktrine koja se primenjuje od završetka Drugog svetskog rata. Naime, Japan u odnosima sa drugim državama odvaja rešavanje ekonomskih pitanja od političkih (*Seikei Bunri*). Ovaj pragmatičan pristup dao je dobre rezultate u praksi, budući da se Japan od ratom razorene države razvio u značajnu ekonomsku silu. Ohrabruje činjenica da pragmatizam nije blizak samo Japanu, već i Južnoj Koreji. Tako su nedavno započeli pregovori o uspostavljanju slobodne ekonomske zone između Kine, Japana i južne Koreje.³⁵ Pregovori su započeti u neočekivano povoljnim političkim prilikama budući da je pažnja sa aktuelnog teritorijalnog spora oko ostrva Takešima/Dokdo iznenada, oštrom retorikom i ishitrenim potezima Kim Džong Una (*Kim Jong-un*), mladog severnokorejskog predsednika, preusmerena na Severnu Koreju. Nuklearna pretnja Severne Koreje pokrenula je šire angažovanje međunarodne zajednice na planu očuvanja mira i bezbednosti u ovom delu sveta.

Zbog navedene činjenice, učešće velikih sila u rešavanju teritorijalnog spora u Japanskom moru nameće se i kao „prirodna nužnost“, iako na prvi pogled, velike sile nemaju neki direktni interes jer nisu strane u sporu. U prilog navedenom razmišljanju govori i činjenica da su Sjedinjene Američke Države svojom protektorskom ulogom i angažmanom u odbrambenim savezima obrazovanim nakon Drugog svetskog rata sa nekim državama uključenim u teritorijalne sporove u Jugoistočnoj Aziji rešile da izgrade sasvim novu mrežu vojnih partnerstava radi odvrćanja Kine čiji joj sve izraženiji uticaj na svetskom planu ne sviđa, budući da smeta ostvarivanju njenih strateških interesa. Ne bi otuda trebalo izgubiti iz vida da su Japan i Južna Koreja istaknuti vojni partneri Sjedinjenih Američkih Država, a da su one još uvek glavni akter u bezbednosnoj politici azijsko-pacifičkog regiona.³⁶

Povodom nove američke spoljnopolitičke orijentacije „rebalansiranja prema azijsko-pacifičkom regionu,“ koju je proklamovala administracija predsednika Baraka Obame (*Barack Obama*), prostor od indijskog potkontinenta do severoistočne Azije, predstavlja prostor od najvišeg značaja za ostvarivanje nacionalnih interesa i liderske uloge Sjedinjenih Američkih Država u regionu Azije i Pacifika. U uslovima rastućih izazova i pretnji koje su posledica ubrzanog razvoja vojnih i tehnoloških potencijala Kine, Sjedinjene Američke Države razvile su novu strategiju jačanje vojnog prisustva u azijsko-pacifičkom regionu. Američki odgovor rastućem vojnom prisustvu i ekonomskom rastu Kine, ispoljava se kroz zadržavanje

35 *First Round of Negotiations on a Free Trade Agreement (FTA) among Japan, China and the ROK*, March 28, 2013, Seoul, Internet, http://www.mofa.go.jp/press/release/press6e_000019.html, 10/05/2013.

36 Sjedinjene Američke države zaljučile su 1951. godine, Ugovor o zajedničkoj odbrani sa Japanom, Južnom Korejom i sa Filipinima (*Mutual Defense Treaty*).

postojećih vojnih kapaciteta u Japanu i u Južnoj Koreji, uz dodatno angažovljnje pomorskih i vazduhoplovnih snaga na teritoriji severne Australije.³⁷

S obzirom da je vojno prisustvo Kine u regionu postalo nezaobilazno, a da je njen uticaj na kretanja u svetskoj ekonomiji bio već dominirajući, nije bilo teško pretpostaviti da će Kina oštro odreagovati na donošenje nove odbrambene strategije Sjedinjenih Američkih Država. Kina je upozorila američku administraciju da bude krajnje oprezna u onom što govori i čini, budući da Kina razmatra uticaj američke strategije na kineske interese. Ona je izrazila i veliku zabrinutost za očuvanje regionalne bezbednosti budući da Sjedinjene Američke Države ispoljavaju nameru da je „okruže” i da je na taj način ugroze na ekonomskom i vojnom planu.³⁸ Imajući to u vidu, Kina kao regionalna sila koja ima neposredne teritorijalna potraživanja prema državama kojima Sjedinjene Američke Države pružaju podršku, izrazila je jasnu nameru da se zalaže za postizanje rešenja koja bi bila u skladu sa međunarodnim pravom i koja bi značajno doprinela miru i bezbednosti u Aziji.

Međutim, brz ekonomski rast Kine i demonstracija njene narasle vojne moći u spornim oblastima, izazivao je podozrenje kod susednih država. Za Japan i Južnu Koreju i zemlje članice ASEAN-a, kineska privredna opasnost proizilazi prevashodno zbog obilja jeftine radne snage koja će joj omogućiti da stekne prednost u trgovini i izvozu, potom i u pogledu uvoza i stranih ulaganja s obzirom na preimućstva koja nudi veliko kinesko tržište i politika „otvorenih vrata”. S druge strane, mogućnost da Kina ugrozi ekonomski razvoj svojih suseda može biti izbegnuta ako bi njen privredni rast bio stavljen u funkciju privrednog rasta drugih azijskih zemalja.³⁹

Polazeći od činjenice da je između velikih sila prisutna svest o potrebi ostvarenja zajedničkih interesa kako na regionalnom, tako i na globalnom planu (od preduzimanja mera protiv proliferacije oružja za masovno uništavanje, zajedničke borbe protiv međunarodnog terorizma, otklanjanja potencijalnih žarišta i nekonvencionalnih, asimetričnih pretnji u području Korejskog poluostrva do zajedničkih razvojnih projekata), moglo bi se predvideti da će Kina i Sjedinjene Američke Države ipak naći određeni kompromis po pitanju regulisanja otvorenih pitanja u regionu severoistočne Azije pa i šire, u području Pacifika. S druge strane pak, odnosi između Japana i južne Koreje, ostaće i dalje „zamrznuti“ vojnim prisustvom Sjedinjenih Američkih Država. Međutim, na multilateralnom nivou, uz

37 “National Military Strategy”, Pentagon, February 2011. Internet: http://www.jcs.mil/content/files/2011-02/020811084800_2011_NMS_-_08_FEB_2011.pdf

38 Milan Konjikovac, „Mesto i uloga NR Kine u definisanju bezbednosti azijsko-pacifičkog regiona”, *Vojno delo*, jesen, 2012, str. 26.

39 Blagoje Babić, *Ekonomija Azije*, Megatrend univerzitet, Beograd, 2007, str. 429.

proaktivno učešće u radu regionalnih i subregionalnih foruma poput Azijsko-pacifičke ekonomske saradnje (*Asia-Pacific Economic Cooperation – APEC*), Organizacije zemalja jugoistočne Azije sa Kinom, Japanom i Korejom (*Association of Southeast Asian Nations Plus Three – ASEAN+3*) i Istočno azijskog samita (*East Asia Summit - EAS*), zainteresovane strane mogle bi afirmisati zajedničke vrednosti i doprineti ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Konačno, kroz saradnju i konstruktivni dijalog, Japan i Južna Koreja mogle bi postići konkretno rešenje teritorijalnog spora oko ostrva Takešima/Dokdo koje bi doprinelo regionalnoj bezbednosti i učvršćivanju međunarodnog poretka u ovom delu sveta.

UMESTO ZAKLJUČKA

Sva napred pomenuta neslaganja ukazuju da je postizanje regionalne stabilnosti u Japanskom moru postalo odveć veliki i težak posao. Rešavanje teritorijalnih sporova predstavlja *per se*, pitanje od najvećeg značaja za bezbednost istočne Azije. Razrešenjem spora oko suvereniteta nad spornim ostrvima Takešima/Dokdo i oko delimitacije morskih pojaseva u Japanskom moru, ne bi se rešilo samo jedno otvoreno teritorijalno pitanje između Japana i južne Koreje, već bi se rešili i mnogobrojni nagomilani problemi u vezi sa eksploatacijom prirodnih resursa koji neposredno utiču i na regionalnu bezbednost. Otuda, po svemu sudeći, rešavanje otvorenih pitanja u Japanskom moru bi se što pre obavilo kroz konsultacije i uz dogovor zainteresovanih strana. To konkretno znači da bi prilikom utvrđivanja morske granice valjalo poštovati volju strana u sporu koja bi morala da bude ispoljena kroz sporazum kojim bi zainteresovane države slobodno povukle linije razgraničenja svojih isključivih ekonomskih zona i drugih morskih pojaseva na osnovu pravila međunarodnog prava. Ako bi države u svom međusobnom razgraničenju krenule od osnovnog pravila da kopno ima premoć nad morem, onda bi imale slobodu da ukažu i na kriterijume koje bi valjalo primeniti prilikom razgraničenja inherentnih pomorskih oblasti. U stvari, to bi značilo da bi strane u sporu bile u obavezi da prethodno, pre nego što utvrde sve relevantne činjenice vezane za razgraničenje u Japanskom moru a na bazi međunarodnog prava kodifikovanog u Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravu mora iz 1982. godine (UNCLOS), utvrde suverenitet na ostrvima Takešima/Dokdo. Kao što je to napred već rečeno, prema međunarodnom pravu, suverenost države se preko kopnenog dela teritorije proteže još na unutrašnje morske vode, teritorijalno more uz obalu, a potom i na vazdušni prostor iznad njega, kao i na dno i podzemlje mora. Pomenutim rešenjem potvrđuje se da je suverenost nad morskim prostorima u zavisnosti od suverenosti nad kopnom po kom osnovu more predstavlja njegov pripadak ili akcesorij. S obzirom da je to i međunarodnopravni osnov od koga polaze svi zahtevi

pomorskih država za utvrđivanjem državnih granica na moru, Japan i južna Koreja bi trebalo da učine više napora kako bi pregovorima postigle rešenje u pogledu suvereniteta nad spornim ostrvima u cilju postizanja pravednih rešenja. Ukoliko ne bi postigle sporazum o razgraničenju i suverenitetu nad spornim ostrvima, države bi trebalo bi da pribegnu primeni nekog od postupaka mirnog rešavanja sporova predviđenih Poveljom Ujedinjenih nacija.

BIBLIOGRAFIJA

- Babić, Blagoje, *Ekonomija Azije*, Megatrend univerzitet, Beograd, 2007.
- Beagle Channel Arbitration“, *International Law Reports*, vol. 52.
- Blum, Yehuda, ”Historic rights”, in: *Encyclopedia of Public International Law*, R. Bernhardt ed., vol. VII, Amsterdam, 1984.
- ”Defense of Japan, Annual White Paper”, Tokyo, 2011, Internet, http://www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2011.html
- Dolven , Ben, Kan, Shirley A., Manyin, Mark E., ”Maritime Territorial Disputes in East Asia: Issues for Congress“, *Congressional Research Service Report*, R42930, January 30, 2013.
- ”Exclusive Economic Zone“, in *Encyclopedia of Public International Law*, R. Bernhardt ed., Vol. II, Amsterdam, 1995.
- Fern, Sean, ”Tokdo or Takeshima? The International Law of Territorial Acquisition in the Japan-Korea Island Dispute“, *Stanford Journal of East Asia Studies*, vol. 5, no. 1, 2005, p. 80, Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Sean-Fern-Dokdo.pdf>
- First Round of Negotiations on a Free Trade Agreement (FTA) among Japan, China and the ROK*, March 28, 2013, Seoul, Internet, http://www.mofa.go.jp/press/release/press6e_000019.html.
- Hara, Kimie, ”The San Francisco Peace Treaty and Frontier Problems in the Regional Order in East Asia: A Sixty Year Perspective”, *The Asia Pacific Journal – Japan Focus*, Internet, <http://www.japanfocus.org/-Kimie-HARA/3739>, 10/05/2013.
- Hosaka, Yuji, Japan ”Should Put an End to Its Distortion and Concealment of Dokdo Issues and Emerge as an Honest Nation”, Internet, http://embassy_philippines.mofat.go.kr/webmodule/htsboard/template/read/legengreadboard.jsp?typeid=16&boardid=11282&seqno=683549&c=&t=&pagenum=1&tablename=type_englegatio&pc=&dc=&wc=&lu=&vu=&iu=&du=10/05/2013.
- ”Island of Palmas Case“, R.I.A.A., 1928, vol. 2.
- Japan and Republic of Korea Treaty on Basic Relations*, signed at Tokyo, on 22 June 1965, Internet, <http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20583/volume-583-I-8471-English.pdf>

- Kaectenbeeck, Georges, "Le protection internationale des droit acquis", *Recueil des Cours Académie de Droit International*, 1937–1, vol. 59.
- Kajimura, Hideki, *The Question of Takeshima/Tokdo*, Korea Observer, 1997, Vol. XXVIII, No. 3, p. 9, Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Hideki-Kajimura-Dokdo.pdf>
- Konjikovac, Milan „Mesto i uloga NR Kine u definisanju bezbednosti azijsko-pacifičkog regiona”, *Vojno delo*, jesen, 2012.
- Kreća, Milenko, *Međunarodno javno pravo*, Pravni fakultet, Beograd, 2007.
- Letter from ROK Ambassador to the United States Yang Yu Chan to the United States Secretary of State Dean G. Acheson*, Internet, http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/takeshima/pdfs/g_sfjoyaku02.pdf, 10/05/2013, kao i: *Letter to ROK Ambassador to the United States Yang Yu Chan from the United States Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs Dean Rusk*, Internet, http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/takeshima/pdfs/g_sfjoyaku03.pdf
- Mirovni ugovor iz San Franciska od 8. septembra 1951. godine, Internet, <http://www.taiwandocuments.org/sanfrancisco01.htm>
- “National Military Strategy”, Pentagon, February 2011. Internet: http://www.jcs.mil/content/files/2011-02/020811084800_2011_NMS_-_08_FEB_2011.pdf
- “Official Records of Third UN Conference on the Law of the Sea“, Vols. I to XVI, 1975-1983. "Convention on the Law of the Sea with Annexes and Index, Final act of the Third UN Conference on the Law of the Sea“, *UN Treaty Series* vol. 1833.
- Oda, Shigeru, "International Law of the Resources of the Sea“, *Recueil des Cours Académie de Droit International*, 1969, vol. 127, tome II.
- Rudolf, Davorin, *Međunarodno pravo mora*, Jugoslovenska Akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 1985.
- Selden, Mark, "Small Islets, Enduring Conflict: Dokdo, Korea-Japan Colonial Legacy and the United States“, Internet, <http://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Mark-Selden-Dokdo.pdf>
- United Nations Convention on the Law of the Sea*, Internet, http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf, 10/05/2013.
- “Seoul rejects Tokyo’s ICJ proposal“, *Korea Joongang Daily*, 18 August 2012. Internet: <http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2958075>
- “Scott, J.B., *The Hague Court Reports*, 1916.
- „Stav Japana o Takešimi“, *Bilten Ambasade Japana u Beogradu*, septembar 2012.
- “Ten Points for the Resolution of the Takeshima Issue“, Northeast Asian Affairs Department of the Asian and Oceanian Affairs Bureau in the Ministry of Foreign Affairs of Japan (“MOFA”), February 2008, Internet, http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/pamphlet_e.pdf

Duško DIMITRIJEVIĆ, Ph.D. and Ivan DUJIĆ, Ph.D.

THE TERRITORIAL DISPUTE IN THE SEA OF JAPAN AND ITS IMPACT ON REGIONAL SECURITY

SUMMARY

In recent years, the Sea of Japan or the East Sea as it is called in South Korea has become the place of territorial dispute. The territorial dispute between South Korea (Republic of Korea) and Japan refers to the question of sovereignty over the Takeshima/Dokdo Islands. This is a preliminary legal question for resolving the issue of demarcation of marine zones between the countries in dispute. The question of delimitation of marine zones is made particularly difficult by the fact that the countries in dispute have taken unilateral legal acts. Although the specific circumstances regarding the resolution of the territorial dispute differ, both countries see them as an opportunity to secure their geostrategic and then economic interests. Therefore, this dispute like other territorial disputes in Southeast Asia (the South and East China Sea) is the cause of instability, which increasingly threatens peace and security in this part of the world. Under certain internal and external political circumstances, most political factors in the countries use this dispute as an instrument to achieve broader support for their governments. Since territorial disputes relating to the question of state sovereignty, which is usually associated with psychological factors (nationalist feelings and dignity of the people) and historical heritage (which is not in a small number of cases coloured by a heavy imperial or colonial past), none of the parties wants to make concessions to the other side indicating that disputes will not be so easy to resolve and overcome peacefully without the infiltration of external political factors. In the study that follows, the author presents an international legal and political analysis of the territorial dispute in the Sea of Japan with explanations on its impact on the regional security.

Key words: territorial disputes, Takeshima/Dokdo, Sea of Japan, international sea law, UNCLOS, regional security, East Asia.